

Szakmai beszámoló

Pályázati azonosító: 3511/3822

Kiíró: NKA Közgyűjtemények Kollégiuma

Cél: A Ballagi-gyűjtemény muzeális értékű köteteinek restaurálása

Pályázatunk célja az volt, hogy a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár egyik ismert muzeális különgyűjteményének, a Ballagi-gyűjteménynek értékes köteteit megmentjük a teljes elhasználódástól, és a felújított könyveket ismét olvasóink rendelkezésére bocsáthassuk.

A Ballagi-gyűjteményt 1911-ben vásárolta meg a Fővárosi Könyvtár. Ballagi Géza (1851-1907) történész, sárospataki jogakadémiai tanár, az MTA tagja és országgyűlési képviselő volt. Kitartó szorgalommal gyűjtötte a magyar politikai kérdések 18-19. századi irodalmát, különös tekintettel a röpiratokra, vitairatokra és a választási nyomtatványokra. Magángyűjteménye körülbelül 9700 művet tartalmazott, amikor a könyvtárba került. Nagyobbik része már akkor 5-15 művet tartalmazó kolligátumokba kötve került az állományba; szorosabban véve ez a 441 gyűjteményes kötet, benne 4830 művel képezi ma a Ballagi-gyűjteményt. Többségük Magyarországgal, illetve az Osztrák-Magyar Monarchiával kapcsolatos politikai röpiratokat tartalmaz. Különösen gazdag a pártküzdelmek, a közjogi és a közgazdasági kérdések irodalma. A művek magyar, német, francia, latin nyelvűek.

A gyűjtemény páratlan forrás a magyar politikai gondolkodás fejlődését kutató történészek számára. A köteteket sokan, sokszor forgatták, lapjaik, kötéseik, fűzéseik a használat során erősen rongálódtak. Kolligátumokról lévén szó, szétesésük komoly állományvédelmi veszélyek forrásává vált. Sok közülük, melyekben sok a savas, töredezett oldal, már egyedi restaurálást igényelt. . Az előzékeken Ballagi Géza sajátkezű bejegyzései olvashatók, ezeket feltétlenül megmentendőknek tartottuk. Helyre kívántuk állíttatni az eredeti egységes kötéseket is.

A munkát a Képiró Könyv- és Papírrestaurátor Bt. végezte el, kiváló minőségben. A főbb munkaműveletek közé tartozott a portalanítás, az előzékek radirozása, a kötéstáblák lefejtése, a megmentendő szöveges előzéklapok leáztatása a könyvtábláról, a borítólapok savtalanítása, a kötések restaurálása, illetve ahol az eredeti könyvtábla menthetetlen volt, új, az eredetihez hasonló új táblák elkészítése. Számos helyen ki kellett egészíteni a sérült lapokat.

A restaurált kötetek a könyvtár állományvédelmi szempontból legjobban felszerelt raktári egységében kerülnek elhelyezésre. Itt számítógép vezérelte rendszer gondoskodik az állandó hőfokról és páratartalomról. Az olvasók videomegfigyelés és szigorított könyvtárosi felügyelet alatt tartott olvasóteremben kutathatják az anyagot. Mindezek együttesen biztosítják a most elért állapot hosszú távú fennmaradását.

A restaurálás és a visszakötés egyedi megoldásait és szakmai részleteit a restaurátor mellékelt beszámolója tartalmazza. Mellékeljük a fotódokumentációt is.

A pályázatról készült szakmai beszámolót a

http://www.fszek.hu/kozerdeku_adatok/nemzeti_kulturalis_alap_nka_palyazatok

internetes oldalon jelentettük meg.

Ezúton is szeretnénk köszönetünket kifejezni a Kollégiumnak azért, hogy kedvező döntésükkel elősegítették, hogy e jeles művek eredeti hangulatukat megőrizve, mégis megújult állapotban állhassanak az érdeklődők rendelkezésére.

Budapest, 2014. november 21.

Sándor Tibor
osztályvezető

A Képiró Könyv- és Papírrestaurátor BT restaurálási beszámolója
a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 2013/3511 NKA pályázatához.

A restaurált kilenc kötet Balla Géza^{gr} politikai röpirat-gyűjteménye, az alábbi jelzetek alatt:

Ball / 197: 23,7x15,5x4 cm

264: 20,5x15x4 cm

265: 26,6x16,5x4,4 cm

267: 22,5x16,2x4,8 cm

275: 23,2x17,1x5 cm

278: 24x17,5x5,2 cm

285: 23,5x18,5x4,8 cm

294: 24,4x17,5x4 cm

295: 25,2x19x4,8 cm.

A kötetek mindegyike félvászon kötésű, márványozott borítópapírral ellátott. A pályázat előzetes restaurálási terveinek megfelelően, a kötetek mindegyike esetében, a portalanítást és az előzékek rádirozását a már korábban, kisebb-nagyobb mértékben leszakadt könyvtáblák könyvtestről való lefejtése követte. Az előlső, illetve hátsó előzéklapok lengőlapjain és kiragasztott részein található possessori és egyéb bejegyzések, ex librisek fontossága és a lapok savassága miatt, a könyvtábláról kézmeleg vízben leáztatott előzéklapok és borítópapírok savtalanítása következett, kalcium-hidroxidos eljárással. Az előzetes restaurálási tervtől a 197 és 295 jelzetű kötetek esetében annyiban térünk el, hogy az eredeti táblák sarkainak és éleinek gyűröttsége, kopottsága miatt azok nem kerültek újra felhasználásra, hanem, ahogyan a többi, ezek a kötetek is új könyvtáblákat kaptak.

A 264, 265, 285 és 294-es jelzetű köteteknél, mivel a könyvtestek fűzése nem szakadt szét, csak meglazult, a lapok portalanítása, rádirozása után, azok javítása következett, Glutofix (cellulóz alapú ragasztó) és megfelelő színű és vastagságú japánpapír, illetve PH-semleges Neschen filmoplast-csík segítségével. Ezt a könyvgerincek régi gerinckasírozástól való megtisztítása követte, CMC (cellulózalapú ragasztó) alkalmazásával. Az előlső előzékek mind a négy kötet esetében japán papírral kijavítva és savtalanítva kerültek vissza a könyvtestre, a hátsó, hiányos, töredezett lengőlapok helyett megfelelő színárnyalatú és vastagságú Ingres papírokat használtunk, a könyvtáblára pedig az eredeti lapokat ragasztottuk vissza. Az előzékelést a könyvtest gömbölyítése és az eredetileg ereszre vert gerincforma visszaalakítása követte, majd a könyvgerinc kasírozása és hüvelyezése történt. A betáblázás után a kötetek új vászongerincet és sarkokat kaptak, majd a kiegészített, retusált, a meggyengült, megkopott részeknél festett japánpapírral megerősített eredeti borítópapír visszaragasztása következett, búzakeményítő segítségével. Az új vászongerincekre végül a régi, megtisztított vászongerinceket ragasztottuk vissza.

A 197, 267, 275, 278 és 294-es jelzetű kötetek mindegyikénél a könyvtest fűzése meglazult és szakadozottá vált, így a kötetek portalanítása után azok ívekre bontását végeztük

el. A rádiózást és javítást (Glutofix, japánpapír és PH-semleges Neschen filmoplast-csík segítségével) a kalcium-hidroxiddal savtalanított előzékek első és utolsó íveken való áthajtása követte. Mivel a 275-ös jelzetű kötetnél az előlő kötéstábla hiányzott, az első kiragasztott előzéklap helyére új, színárnyalatban és vastagságban megfelelő Ingres papír, a hátsó, külső borítópapír helyére pedig egy újrafestett savmentes kiegészítő papír került. Az ívek újrafűzését a könyvtest gömbölyítése, az eredetileg ereszre vert gerincforma visszaalakítása, majd a könyvgerinc kasírozása és hüvelyezése követte. Ezek után a könyvtest betáblázása következett, majd – az előzőekhez hasonlóan – a könyvek új, félvászon kötést kaptak, amelyre az eredeti, kiegészített és retusált borítópapírokat és gerincvásznakat búzakeményítővel ragasztottuk vissza.

A 2013. augusztus 6-án beadott előzetes restaurálási terv szerinti anyag- és munkadíj költségek, az egyes kötetekre lebontva, a következők:

(Ball/) 197:

Anyagköltség: 6.000 Ft

Munkadíj: 102.000 Ft

Összesen: 108.000 Ft

(Ball/) 264:

Anyagköltség: 4.000 Ft

Munkadíj: 60.000 Ft

Összesen: 64.000 Ft

(Ball/) 265:

Anyagköltség: 4.000 Ft

Munkadíj: 60.000 Ft

Összesen: 64.000 Ft

(Ball/) 267:

Anyagköltség: 6.000 Ft

Munkadíj: 90.000 Ft

Összesen: 96.000 Ft

(Ball/) 275 és 278:

275-ös jelzetű: Anyagköltség: 6.000 Ft

Munkadíj: 90.000 Ft

Összesen: 96.000 Ft

278-as jelzetű: Anyagköltség: 6.000 Ft

Munkadíj: 90.000 Ft

Összesen: 96.000 Ft

(Ball/) 285:

Anyagköltség: 5.000 Ft

Munkadíj: 75.000 Ft

Összesen: 80.000 Ft

(Ball/) 294:

Anyagköltség: 5.000 Ft

Munkadíj: 75.000 Ft

Összesen: 80.000 Ft

(Ball/) 295:

Anyagköltség: 6.000 Ft

Munkadíj: 105.000 Ft

Összesen: 111.000 Ft

Az anyagköltség a fenti kilenc kötetre vetítve tartalmazza a következőket: különböző erősségű és minőségű radírok, radírszivacsok, japánpapírok, Neschen filmoplast-csík, savmentes kartonok, Ingres papírok, könyvkötő-vászon, savmentes kiegészítő papírok, Glutofix, CMC, búzakeményítő és a savtalanításhoz használt kalcium-oxid.

A felsorolt anyagok összköltsége

48.000 Ft, azaz negyvennyolcezer Ft.

Az elvégzendő munka díja összesen

747.000 Ft, azaz hétszáznegyvenhétezer Ft.

A teljes munka összköltsége (anyagköltség+ munkadíj) tehát

795.000 Ft, azaz hétszázkilencvenötezer Ft.

Miután a Képiró Könyv- és papírrestaurátor BT alanyi adómentes, a számla végösszege az ÁFA-t nem tartalmazza.

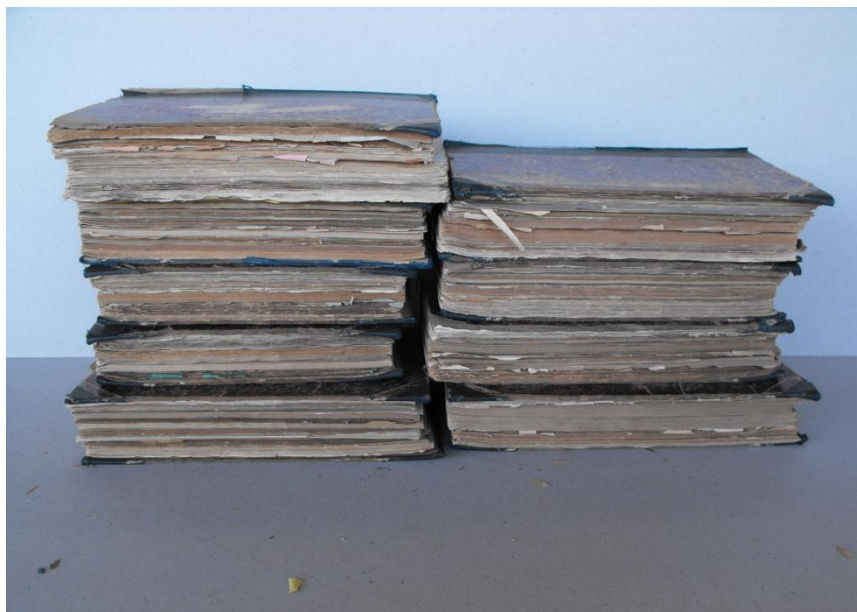
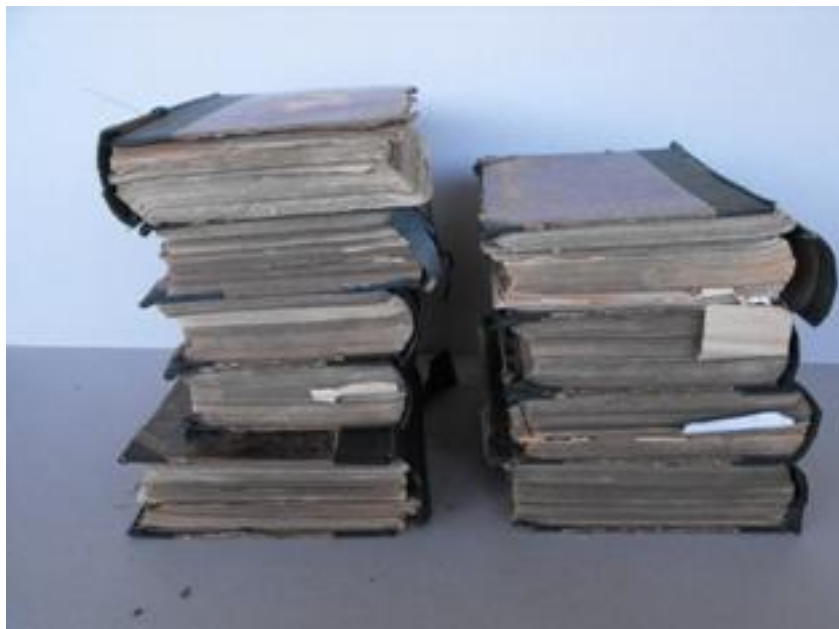
Tahitótfalu, 2014. szeptember 15.

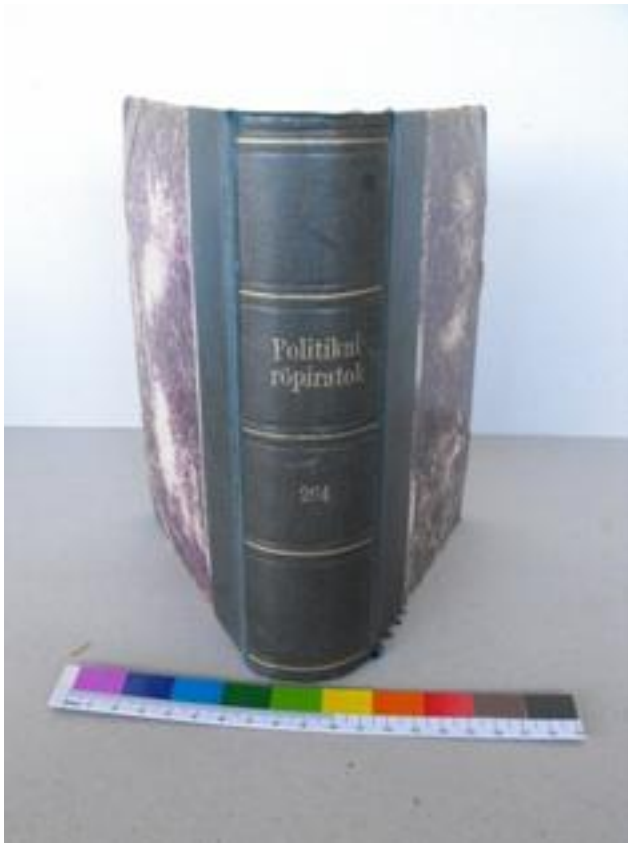
Képiró Könyv- és papírrestaurátor BT
2022 Tahitótfalu, Külső-nyulas u. 5.
(Adósz.: 28594336-1-41)
Csuzi Enikő, restaurátor

Fotódokumentáció a kiadványok restaurálás előtti állapotáról

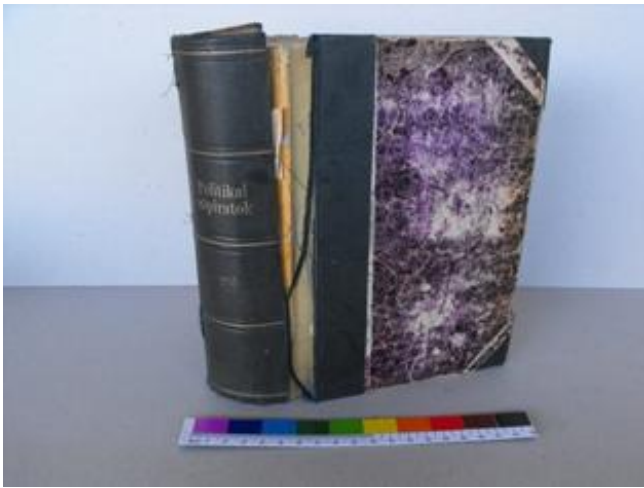

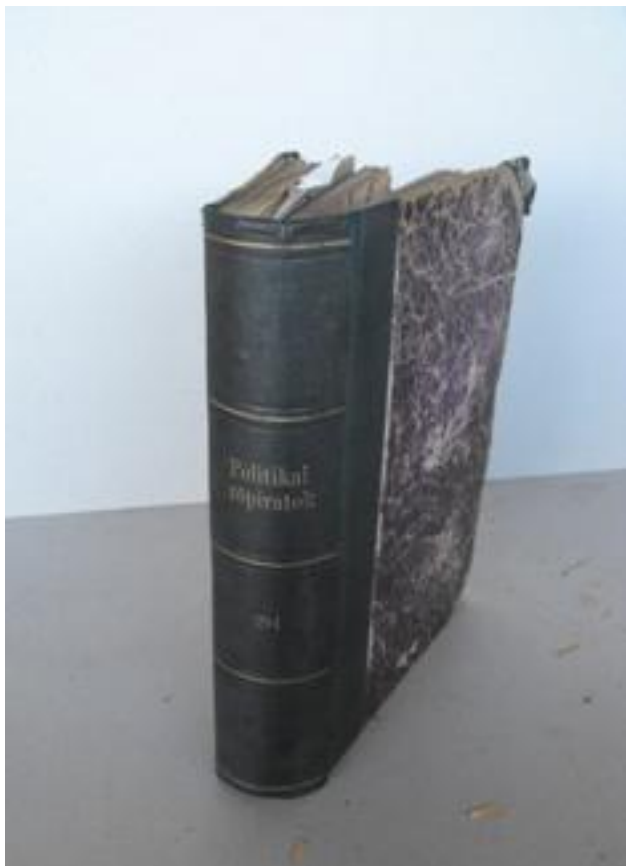

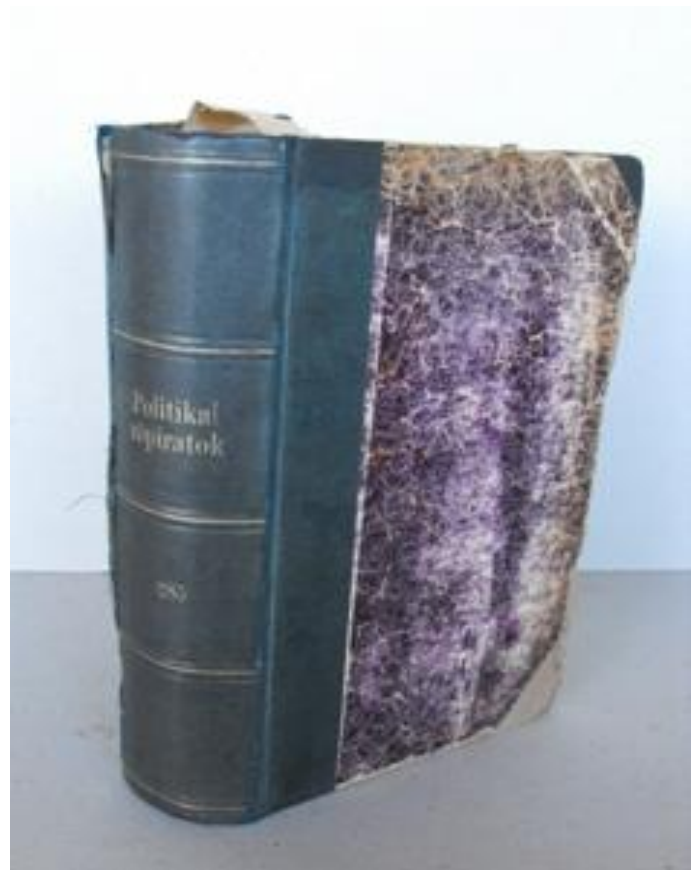
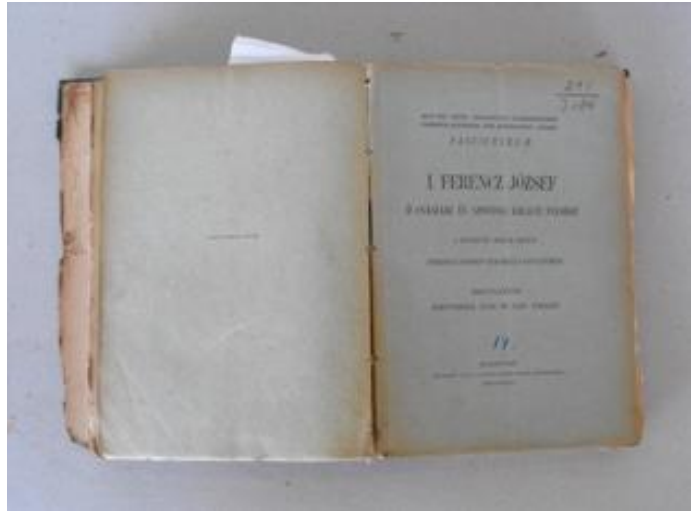

Fotódokumentáció a kiadványok restaurálás utáni állapotáról

